ЭКСКУРСІЙНЫ МАРШРУТ

«Пясочнае ў гады ваеннага ліхалецця»

Аўтары: удзельнікі аб’яднання па інтарэсах “Літаратурнае краязнаўства” ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі” Янушка Іван, Лось Кірыл.

Кіраўнік –педагог дадатковай адукацыі Майсюк Алена Уладзіміраўна

Мэта экскурсіі: азнаямленне згераічным і шматпакутныммінулым аграгарадка Пясочнае (Капыльскі раён, Мінская вобласць), са старонкамі ваеннага жыцця яго славутых ураджэнцаў; далучэнне дзяцей і моладзі, а таксама ўсіх зацікаўленых асоб у працэс вывучэння гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і народнага подзвігу.

Задачы:

- ❖ Пазнаёміцьз падзеямі ваеннай гісторыі, з лёсам ураджэнцаў аграгарадка Пясочнае – герояў-змагароў і ахвяр вайны.
- ❖ Развіваць цікавасць да краязнаўства і спрыяць далучэнню да навукова-даследчай і пошукавай працы.
- ❖ развіваць экскурсійна-турыстычную дзейнасць ва ўстанове адукацыі;
- ❖ Спрыяць фарміраванню патрыятызму і актыўнай антываеннай пазіцыі.

Тып экскурсіі:абзорная, загарадная, комплексная

Від экскурсіі: пешаходная.

Формы правядзення: экскурсія да помнікаў ваеннай гісторыі, экскурсія-лекцыя з літаратурнымі хвілінкамі і праглядам відэаматэрыялаў.

Часавая даўжыня – 2 гадзіны 30 хвілін.

Працягласць маршрута - 720 м.

Маршрут экскурсіі:месца сустрэчы з групай – Мінская вобласць, Капыльскі раён, аг. Пясочнае, вул. Леніна, 10.

ДУА "Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі – Таполя, пасаджаная ў гонар вучонага, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны С. А. Умрэйкі - Воінскае пахаванне і помнік "Смуткуючая маці" – Мемарыяльная дошка на месцы масавага растрэлу членаў партызанскіх сем'яў– Песачанскія могілкі (магіла ўдзельніка Лаўскага боя Астрэйкі В. М. і паэта-песенніка А.Русака) - Краязнаўчы музей ДУА "Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі".

Апісанне тэрыторыі. Тэрыторыя экскурсіі знаходзіцца ў сельскай мясцовасці – аг. Пясочнае Капыльскага раёна, Мінскай вобласці. Маршрут прайшоў вывучэнне і апрабацыю. Маршрут бяспечны пры ўмове ведання і выканання правілаў бяспечных паводзін пешаходаў.

Змест экскурсіі:

Пясочнае займае ў гісторыі Капыльшчыны адметнае месца.Найбольш цяжкія, жахлівыя старонкі біяграфіі Пясочнага прыпадаюць на гады Вялікай Айчыннай вайны. Ужо ў 1942 годзе ўсе мужчыны, хто мог насіць зброю, ваявалі ў партызанскіх атрадах і на фронце. Пясочнае называлі Партызанскай Масквой. Песачанцы пастаянна аказвалі матэрыяльную дапамогу партызанам. Менавіта кантакты з насельніцтвам, умела прадуманая агітацыйная работа дапамагала партызанам паспяхова граміць ворага.

У цэнтры аг. Пясочнае размешчаны мемарыяльны комплекс – брацкія могілкі, помнік "Смуткуючая маці". Тут пахаваны 12 партызанаў 300-й брыгады імя Варашылава, 27-й брыгады імя Чапаева і адзін чырвонаармеец, якія загінулі ў 1942-1944 гадах. На мемарыяных плітах - імёны182-х чалавек, загінуўшых на фронце і на акупіраванай тэрыторыі. Штогод 9 мая тут праходзіць мітынг, прысвечаны Дню Перамогі.

Фашысты не раз ўчынялі крывавыя расправы над мірнымі жыхарамі: здзекваліся з яўрэяў(у Пясочным было гета), выслежвалі партызанскія сем'і і распраўляліся з імі. Пра адну з такіх карных аперацый нямецкіх акупантаў раскажуць экскурсаводы ля мемарыяльнай дошкі Песачанскага палаца культуры і дасуга.

Пясочнае – малая радзіма вядомых паэтаў-песеннікаў. Адам Русак – аўтар вядомай "Лясной песні". Анатоль Астрэйка ў гады вайны працаваў адказным сакратаром у легендарнай газеце-плакаце "Раздавім фашысцкую гадзіну". Анатоль Вялюгін назваўвершы Анатоля Астрэйкі"лірычным толам", якія "крышаць у немцаў рэйкі". У 1943 годзе слуцкія падпольшчыкі ў падпольнай друкарні выпусцілі кнігу вершаўАстрэйкі "Слуцкі пояс". Адзін экзэмпляр захоўваецца ў музеі ўстановы адукацыі.

Назаўсёды ўвайшлі ў гісторыю партызанскай славы мужныя героі Лаўскага бою. Сярод іх - Астрэйка Васіль Міхайлавіч,пахаваны на песачанскіх могілках.3 снежня 1942 года 18 партызан на працягу 4 гадзін адбілі 8 атак фашысцкага батальёна, сарвалі намер ворага нанесці раптоўны удар па партызанскай брыгадзе, аднак былі акружаны і ўсе загінулі ў няроўным баі.

У краязнаўчым музеі ўстановы адукацыі можна разгледзець знаходкі з месцаў былых баёў, азнаёміцца з біяграфіямі гераічных абаронцаў Капыльшчыны, прачытаць ўспаміны людзей, перажыўшых вайну.

Ва ўстанове адукацыі "Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі" вядзецца змястоўная краязнаўчая работа. На аснове пошукава-даследчай дзейнасці краязнаўцаў распрацаваны дадзены маршрут экскурсіі – "Пясочнае ў гады ваеннага ліхалецця"

Падчас экскурсіі наведвальнікі не толькі знаёмяцца з гістарычнымі фактамі, але і бачаць, як захоўваецца гістарычная спадчына малой радзімы.

Практычнае значэнне:

дадзены матэрыял не толькі экскурсійны, але і навучальны, выхаваўчы.

Выкарыстоўваецца на ўроках гісторыі, грамадазнаўства, для правядзення класных гадзін і выхаваўчыхмерапрыемстваў.

Агульныя метадычныя ўказанні па тэме экскурсіі :

- музейна-педагагічная падрыхтаванасць экскурсаводаў;

- гістарычна- краязнаўчая падрыхтаванасць экскурсаводаў.

Агульныя арганізацыйныя указанні:

- інструктаж па правілам бяспечных паводзін падчас экскурсійнага маршрута;

- безумоўнае выкананне правіл бяспечных паводзін падчас маршрута ўсімі ўдзельнікамі.

Уступ да экскурсіі:

знаёмства з групай, паведамленне аб тэме, мэце экскурсіі, паведамленне аб ходу экскурсіі, праверка ведаў правіл бяспекі пешаходаў; працягласць – 5 мінут.

Заключэнне:

адказы на пытанні ўдзельнікаў, запіс у кнізе водгукаў аб уражаннях, заўвагах і прапановах; працягласць – 10 мінут.

Тэхналагічная карта маршрута экскурсіі

“Пясочнае ў гады ваеннага ліхалецця”

Маршрут	Месца прыпынку	Аб’ект паказу	Працягласць паказу	Найменне падтэмы і асноўныя пытанні	Арганізацыйныя пытанні	Метадычныя ўказанні
Уступ						
аг. Пясочнае, ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі”	Фае ўстановы адукацыі	Установа адукацыі аг. Пясочнае.	5 хвілін	“Уводзіны” Знаёмства з групай, паведамленне аб тэме, мэце экскурсіі, прадстаўленне ўстановы адукацыі аг. Пясочнае	Знаёмства з правіламі паводзін падчас экскурсіі, з парадкам руху, праверка ведаў правіл бяспекі пешаходаў.	Прапанова групе стаць паўкругам, не больш чым у два рады.
Пераход да Таполі, пасаджанай ў гонар вучонага, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны С. А. Умрэйкі (4 мінуты) 40 м						
Аг. Пясочнае. Таполя насупраць гандлёвай плошчы.	Вул. Леніна, 8	Таполя, пасаджаная ў гонар вучонага С. А. Умрэйкі	5 хвілін	“Таполя Умрэйкі” С. А. Умрэйка – савецкі вучоны, педагог, грамадзянін. Яго імя носіць Песачанская ўстанова адукацыі. Значны ўкладС. А. Умрэйкі для развіцця Пясочнага пасля вайны.	Група, якая становіцца паўкругам, знаёміцца са старонкамі біяграфіі і асобай аднаго з арганізатараў народнай асветы ў БССР, аднаго з самых паважаных	Размяшчэнне паўкругам, не больш чым у два рады. Выкарыстоўваюцца прыемы паказу і апаведу.

					людзей у Пясочным.Члены групы могуць зрабіць фотаздымкі на фоне магутнага дрэва.	
Пераход (4 мінуты) 40 м						
Аг. Пясочнае	Плошча з правага боку Песачанскага цэнтра культуры і дасугу (вул. Леніна, 11)	Мемарыяльны комплекс (брацкія могілкі, помнік “Смуткуючая маці”, мемарыяльныя пліты з імёнамі загінуўшых змагароў і мірных жыхароў)	15 мін	“Пясочнае – партызанская Масква” Верш А. Русака “Пясоцкім партызанам” Брацкія магілы. Мемарыяльная дошка Мітынг у Дзень Перамогі Кніга А. Я. Умрэйкі “Записки о родине”	Група размяшчаецца перад тэрыторыяй вайсковага пахавання, пасля аповеду экскурсавода – на тэрыторыі.	Аповед.Агляд.Дэкламацыя верша падрыхтаваным навучэнцам. Адказы на пытанні. Суразмоўніцтва. Хвіліна маўчання.
Пераход (3 мінуты) 20 м						
Аг. Пясочнае	Плошча перад Песачанскім цэнтрам культуры і дасугу (вул. Леніна, 11)	Мемарыяльная дошка на месцы масавага растрэлу членаў партызанскіх сем’яў	4 мінуты	“Гэта было 5 студзеня 1943 года…” У той дзень фашысты зверскі расправіліся з партызанскімі сям’ямі – загінулі 30 дарослых і 13 дзяцей.	Група размяшчаецца паўкругам перад мемарыяльнай дошкай.	Аповед. Хвіліна маўчання.
Пераход (30 минут) 300 м.						
Аг. Пясочнае	Песачанскія могілкі	Помнік на магіле ўдзельніка	10 мінут	Слава пра партызанаў, загінуўшых падчас	Група размяшчаецца насупраць і па	Аповед. Дэкламацыя верша А. Русака

		Лаўскага бою Астрэйкі В. М.		Лаўскага бою, пракацілася па ўсёй Беларусі. Герояў было васямнаццаць. Адзін з іх – ураджэнец Пясочнага Астрэйка В. М.	баках помніка.	“Лаўскі бой” падрыхтаваным вучнем. Зачытванне успамінаў сястры партызана Сасінай Н. М. Ускладанне кветак на магілу героя.
Пераход (30 мінут) 300 м						
Адпачынак ва ўстанове адукацыі. Арганізацыя чайнай паўзы. (15 мінут)						
Аг. Пясочнае 2-і паверх ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі”.	Краязнаўчы музей установы адукацыі	Экспазіцыя, прысвечаная паэту-песенніку Адаму Русаку Музычныя інструменты, асабістыя рэчы, фота і рукапісы Адама Русака	15 мінут	“Паэт-песеннік і музыкант Адам Русак” “Лясная песня” – партызанскі гімн.	Група размяшчаецца паўкругам ля экспазіцыі, прысвечанай Адаму Русаку, пасля пераходзіць у вучэбны клас, дзе садзіцца для прагляду відэаматэрыялаў	Выкарыстоўваюцца прыемы паказу і аповеду. Экскурсія праводзіцца з праглядам відэазапісу.
Аг. Пясочнае 2-і паверх ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А.	Краязнаўчы музей установы адукацыі	Экспазіцыя, прысвечаная паэту-песенніку Анатолю Астрэйку	8 мінут	“Анатоль Астрэйка – беларускі Есенін” “Слуцкі пояс”- кніжка-партызанка. Газета-плакат “Раздавім фашысцкую гадзіну” “Песня пра Нёман”	Група размяшчаецца паўкругам ля экспазіцыі, прысвечанай Анатолю Астрэйку	Выкарыстоўваюцца прыемы паказу і аповеду. Праслухванне аўдыёзапісу “Песні пра Нёман” на словы А. Астрэйкі.

Умрэйкі”.						
Аг. Пясочнае 2-і паверх ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі”.	Краязнаўчы музей установы адукацыі	Экспазіцыя “Пясочнае ў гады Вялікай Айчыннай вайны”	5 мінут	“Нашы героі” “Піянеры-героі” “Знаходкі з месцаў былых баёў”	Адвольнае месцазнаходжанне ўдзельнікаў.	Самастойны агляд экспанатаў
Пераход (3 хвіліны) 20 м						
Аг. Пясочнае ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі”.	Фае ўстановы адукацыі	-	7 мінут	Заключэнне.	Падвядзенне вынікаў экскурсіі, адказ на пытанні ўдзельнікаў. Прапанова пакінуць водзыў. Падзяка за ўвагу.	Адвольнае размяшчэнне групы. Кнігі водзываў музея.

Фота 1. Аг. Пясочнае. ДУА “Песачанскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-базавая школа імя С. А. Умрэйкі”.

Фота 2, 3. Ля помніка “Смуткуючая маці”

Фота 4. Таполя, пасаджаная школьнікамі

ў гонар вучонага, удзельніка ВАВ С. А. Умрэйкі

Фота 5. Краязнаўчы музей ўстановы адукацыі.

Ля экспазіцыі, прысвечанай Адаму Русаку

Фота 6. Краязнаўчы музей ўстановы адукацыі.

Экспазіцыя, прысвечаная Анатолю Астрэйку.

Фота 7 . Мемарыяльныя пліты ля помніка “Смуткуючая маці”